

entenguessin que la història marca els cicles i no es pot aturar. Les dones demanen pas. Ara que ja juguen un paper estructural en la nova societat, podem entendre un llibre que explica com hi hagué un temps en què la didàctica es va transformar en un mètode d'agitació social.

Pau Lanao

Exilis i intel·lectuals

SOLÉ, Felip; PUJOL, Enric.

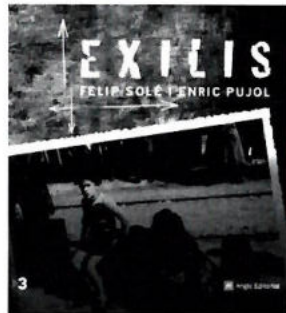
Exilis.
Angle Editorial.
Barcelona, 2007.
276 pàgines.

SOLDEVILA, Ferran.

Els dietaris retrobats (1939-1943).
Ed. a cura d'Enric Pujol.
Edicions 3 i 4.
València, 2007.
624 pàgines.

Que l'historiador figuerenc Enric Pujol és un dels autors més actius i prolífics d'aquesta dècada no és una opinió, és un fet. En un termini inferior a un any acaba de participar activament en l'edició de tres llibres de molt alta qualitat editorial i que responen a tres de les seves obsessions: la història intel·lectual, l'exili i la historiografia.

El desembre passat, i amb Pujol en qualitat de coordinador –conjunta-

ment amb Rafael Pascuet– d'un equip de disset col·laboradors, es va editar en un luxós volum d'Edicions Viena, amb un impressionant desplegament gràfic, *La Revolució del bon gust. Jaume Miravittles i el comissariat de propaganda de la Generalitat de Catalunya*, ja ressenyat en aquesta mateixa revista. L'exili de Miravittles –especialment a Nova York– constitueix un capítol més d'una dilatada biografia no menys interessant que els anteriors, però *els exilis* –és a dir, la diversitat de situacions individuals propiciades per la victòria del feixisme– són un dels temes centrals en l'obra de Pujol, i el llibre *Exilis*, aparegut abans de l'estiu de 2007, els tracta a partir d'una combinació de recerca i divulgació. En col·laboració amb el documentalista Felip Solé, i dins el marc d'una de les sèries de la prestigiosa factoria de reportatges històrics de Televisió de Catalunya, Enric Pujol ha elaborat una obra d'alt interès que posa text al conjunt d'impactants imat-

ges del documental que dona títol al llibre, emès recentment en horari de màxima audiència.

En una obra d'aquestes característiques és fàcil caure en el parany de derivar vers un calidoscopi impressionista de testimonis aïllats, d'aplegar detalls accessoris a la línia discursiva principal. L'ofici de Pujol i de Solé, en una esplèndida maduresa intel·lectual, defuig aquest risc mitjançant un discurs consistent, coherent i documentat, que sap combinar narratives divergents per confluïr en un dels traumes encara no superats de la societat catalana actual. Potser l'experiència d'ambdós autors –Pujol en tant que historiador i Solé en tant que documentalista afectat familiarment per l'exili– és el que permet oferir un producte d'alta qualitat i versemblança a un llibre que esquivia els perills de la superficialitat. D'aquest treball cal destacar, a més, un estil literari elegant, combinat amb una narració dinàmica pròpia dels mitjans audiovisuals, que afortunadament es va imposar cada vegada més en la historiografia catalana i que recorda, per posar un exemple, petites joies editorials de la tradició bibliogràfica britànica en què fotografia i text s'entrellacen amb harmonia.

La historiografia representa una altra obsessió de Pujol. Història intel·lectual, exili i historiografia

coincideixen en el tercer volum de què parlem aquí. L'historiador figuerenc, un dels impulsors del projecte museístic de l'exili, un dels màxims especialistes en epistemologia de la història, va elaborar una exhaustiva tesi sobre Ferran Soldevila, a qui reivindica com un dels principals pensadors del segle XX i màxima figura –en competència amb el gironí Vicens Vives– de la historiografia catalana contemporània. Gerard Soldevila, fill de l'historiador barceloní, va trobar en data recent i de manera casual els dietaris que el seu pare havia deixat escrits en la primera i més colpidora fase de l'exili francès, i que abracen des de l'època de Bierville, l'estiu del 1939, fins al tomb que va representar la Segona Guerra Mundial, amb l'ocupació de Vichy, a la darrereria de 1942 i principi de 1943. Pujol fa una introducció i una exhaustiva anotació d'aquest extens volum que ens ofereix dades sobre el personatge, i alhora ens presenta un interessant retaule de l'exili de la intel·lectualitat catalana, tot aportant-ne dades interessants i poc conegudes, que van des de l'aproximació més humana i polièdrica de les elits catalanes derrotades fins al testimoni més personal i íntim d'un personatge apassionant. Mentrestant,

NOVETATS

- Castellfollit de la Roca: Estudi de viabilitat a l'entorn de la carretera Girona.* Girona / Castellfollit de la Roca: Universitat de Girona, Escola Politècnica Superior / Ajuntament de Castellfollit de la Roca, 2007, 23 p.
- CORVE ASSOCIACIÓ: *30 anys d'història, un munt de fets per a recordar: Llibre commemoratiu del 30è aniversari.* Girona: CORVE Associació, 2007, 59 p.
- COSTA, Lluís: *Begur en blanc i negre: Memòria d'un poble.* Begur: ABC, 2007, 161 p.
- CURBET HEREU, Jordi [ed.]: *Les llibretes de memòries de Joan Serinyana (1818-1903), vienyater llançanenc.* Girona: Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines / Centre de Recerca d'Història Rural, ILCC Secció Vicens Vives de la Universitat de Girona / Documenta Universitaria, 2007, 212 p.
- CURBET, Jaume: *Temeraris atemorits: L'obsessió contemporània per la seguretat.* Girona: CCG Edicions, 2007, 95 p.
- CUYÀS, Jordi: *El tamboret blanc. El mirall negre.* Mataró / Girona: ACM / Ajuntament de Mataró, Patronat Municipal de Cultura / Ajuntament de Girona, 2007, 88 p.
- DAHLBERG, Jonas [et al.]; MIRO, Neus; DARKE, Chris [textos]: *Travessant parets: Sales Municipals d'Exposició de la Rambla, Capella de Sant Nicolau: Girona, del 14 de setembre al 25 de novembre de 2007.* Centro Atlántico de Arte Moderno, 2007, 93 p.
- DIVERSOS AUTORS: *Baix Empordà: Festes populars.* La Bisbal d'Empordà: Consell Comarcal del Baix Empordà, Àrea de Cultura / Empordà Costa Brava / Diputació de Girona, 2007, 40 p.
- DIVERSOS AUTORS: *Centres educatius públics i privats concertats: Curs 2007-2008, educació infantil, primària i secundària.* Girona: Ajuntament de Girona, 2007, 116 p.

la recreació de la incertesa política que propiciaren els difícils anys de la Segona Guerra Mundial, conjuntament amb les angoixes quotidianes, asseguraven un clima que hauria estat irrespirable si no hi hagués hagut la lectura i l'escriptura com a recer.

L'edició d'obres de gran interès, l'alta divulgació històrica que arriba a llibreries i biblioteques, constitueixen els símptomes del bon estat de salut de la recerca en el camp de la historiografia. Tres novetats en un any, pertanyents a tres àmbits diferents però alhora relacionats, en les quals participen un conjunt d'historiadors solvents i amb una sòlida formació és la millor prova que Frankfurt, especialment pel que fa a assaig, no és cap casualitat.

Xavier Díez

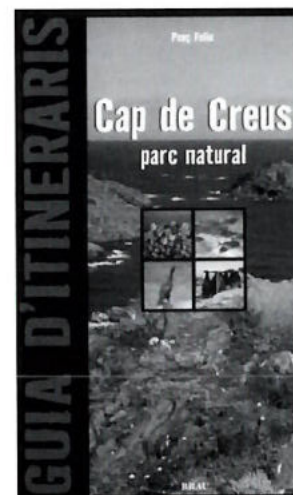
10 itineraris pel cap de Creus

FELIU, Ponç.
Cap de Creus parc natural. Guia d'itineraris.
 Brau Edicions.
 Figueres, 2007.
 121 pàgines.

El 24 de juliol passat es va presentar a la sala de plens de l'Ajuntament de Roses el llibre *Cap de Creus parc natural. Guia d'itineraris*. La

sala va quedar petita per acollir el més d'un centenar de persones que, entre amics, familiars i enamorats del cap del Creus, s'hi reuniren per tal de conèixer de primera mà aquell esperat producte —la guia— que el seu autor —el naturalista Ponç Feliu— treia a la llum després de molts anys d'experiències viscudes en contacte amb un dels indrets que més coneix, l'estimula i encara el sorprèn.

Si no vaig equivocada, aquesta és la segona guia d'itineraris que presenta aquest jove naturalista, seduït ambientalment des de la seva infància pels Aiguamolls de l'Empordà i el cap de Creus. Dels Aiguamolls de l'Empordà ja en va publicar l'any 2001, juntament amb Toni Llobet, una primera guia, la qual fou ressenyada en aquesta *Revista*. I ara, sis anys més tard, treu aquesta segona guia, d'itineraris al cap de Creus, indret al qual també està íntimament vinculat des de sempre, pels seus estius des de petit a Llançà, la seva activitat professional de seguiment de fauna al Parc Natural de Cap de Creus o, senzillament, perquè al llarg dels anys ha realitzat mil i una excursions que l'han portat a perdre's pels racons més amagats d'aquest massís tan inhòspit com atractiu. L'edició de la guia ha anat a càrrec de Brau Edicions,

de Figueres, editora de moltes altres guies que han contribuït a la difusió del patrimoni natural i cultural de l'Alt Empordà.

L'obra s'estructura en dues parts clarament diferenciades. La primera, molt breu (9 pàgines) però suficient, està dedicada a presentar el cap de Creus des de la diversitat de paisatges i ecosistemes naturals que caracteritzen aquest massís —horts, conreus de secà, rieres, boscos de ribera, basses, brolles, nuclis forestals, prats i pastures, ecosistemes marins, rocams i penya-segats, viles i pobles...—. A continuació es proposen deu itineraris —nou de terres i un de marítim— que tenen per objectiu fer descobrir el lector o lectora els indrets més atractius del parc. Els itineraris terrestres estan pensats per poder fer a peu i/o en bicicleta, mentre que el marítim, lògicament, es fa en barca o caiac, per bé